

Lokal kompensasjon til vindkraftkommuner – oppfølging av Stortingets vedtak

15.04.2021

1. Oppsummering: Norwea og Energi Norge mener det haster å få på plass ordninger som kompenserer vindkraftkommuner for ulemper og bruk av naturressursen. Stortinget har bedt regjeringen om å komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett (RNB) med en vurdering av lokal kompensasjon. Regjeringen bør i RNB presentere et tydelig veikart for innføring av kompensasjon som gir vertskommuner og energibransjen forutsigbarhet. En naturressursskatt for vindkraft bør innføres nå. Samtidig bør arbeidet settes i gang med en utredning som vurderer utforming og nivå på en miljøavgift e.l. hjemlet i energiloven, for nye vindkraftverk. Arbeidet må hensynta helheten i skattesystemet, energibransjens konkurransevne og lokalsamfunns behov for rettferdig kompensasjon,¹ samtidig som nivået ikke må hindre realisering av samfunnsøkonomisk gode prosjekter.

2. Bakgrunn – kraftbehov og forutsigbare konsesjonsprosesser: Fremtidig kraftbehov til elektrifisering og industriell vekst forventes å være betydelig, og landbasert vindkraft er en av flere teknologier som vil måtte bidra vesentlig.² Det haster å få i gang behandling av vindkraftkonsesjoner, som har stått helt stille siden april 2019. I praksis har det før det, under NVEs arbeid med nasjonal ramme, ikke blitt tatt nye meldinger til behandling. Det vil etter utgangen av 2021 være begrenset med vindkraftkonsesjoner tilgjengelig for utbygging. Resultatet kan bli at viktige nærings- og klimatiltak blir mer krevende å gjennomføre eller mindre konkurransedyktige kraftpriser.

Samtidig må utbyggingen skje med bedre lokal forankring. Økt involvering og bedre prosesser vil bidra positivt, men mer må også ligge igjen lokalt. Det haster derfor å få på plass ordninger som vertskommunene og aktørene opplever som en rimelig kompensasjon for ulemper og som fordeling av verdiskapingen:

- Potensielle og eksisterende vindkraftkommuner trenger klarhet og forutsigbarhet i hvilken økonomisk kompensasjon som vil bli dem til del dersom det etableres vindkraftanlegg.
- Vindkraftnæringen og investorer trenger transparens og klarhet i de økonomiske vilkår som vil gjelde for lokal kompensasjon, for å kunne fatte investeringsbeslutninger.
- Det er viktig at arbeidet med innføring av lokal kompensasjon kommer i gang og får en klar retning som både utbygger og vertskommuner kan se hen til når konsesjonsbehandlingen begynner igjen.

Ryddige rammer for kompensasjon vil også kunne redusere bruken av uregulerte, frivillige avtaler på området.

¹ Dette dokumentet presiserer og utfyller organisasjonenes posisjoner på området med vekt på oppfølgingen av Stortingets vedtak i forbindelse med vindkraftmeldingen. Organisasjonenes posisjon er uttrykt i bl.a. et posisjonsnotat av 23.10.2020 ([20201026---norwea-og-energi-norge-sitt-syn-pa-lokal-kompensasjon-om-verdideling-fra-vindkraft.pdf \(squarespace.com\)](https://www.squarespace.com/20201026---norwea-og-energi-norge-sitt-syn-pa-lokal-kompensasjon-om-verdideling-fra-vindkraft.pdf)) og et brev fra energibransjens og kommunesektorens organisasjoner av 06.11.2020 ([Skatt+og+avgift+-+vindkraft+-+kommuner+og+fylkeskommuner+.pdf \(squarespace.com\)](https://www.squarespace.com/Skatt+og+avgift+-+vindkraft+-+kommuner+og+fylkeskommuner+.pdf))

² NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse (oktober 2020) anslår en økning av kraftforbruket på 18 TWh eller 13 % mellom 2020 og 2030. (http://publikasjoner.nve.no/rapport/2020/rapport2020_37.pdf). Rapporter som ser på behov som kan følge av mer aktiv elektrifisering, som NVEs rapport om elektrifiseringstiltak i Norge (oktober 2020, https://publikasjoner.nve.no/rapport/2020/rapport2020_36.pdf) oppgir en mulig økning på 32 TWh (23%) i samme tidsperiode.

3. «To trinns»-prosess: Omfordelende naturressursskatt og målrettet avgift i konsesjonsvilkår:

Trinn en:

Vi foreslår at det innføres en naturressursskatt etter samme prinsipper som for vannkraft, dvs. at skatten kan motregnes krone for krone i utlignet selskapsskatt.

Naturressursskatten til vindkraftkommuner må gå utenom inntektsutjevningsordningen slik at det blir en treffsikker verdideling mellom staten og kommuner som legger til rette for økt vindkraftproduksjon.

Den kan anses som en statlig kompensasjon med bakgrunn i at fordelene med utbygging for klima, forsyningssikkerhet og næringsutvikling i stor grad er nasjonale, mens ulempene ofte er lokale.

Ordningen bør gjelde for både eksisterende og nye konsesjoner, og kan anses som en omfordeling fra stat til lokalt nivå.

En slik ordning bør innføres nå.

Trinn to:

I tillegg vil fornybarnæringen bidra til å kompensere og dele verdier med lokalsamfunn gjennom en målrettet avgift, i form av en miljø- eller konsesjonsavgift som hjemles i energiloven og nedfelles i konsesjonsvilkårene, etter modell fra vannkraftsektoren.

En slik ordning må kun gjelde nye prosjekter, men kan rulleres inn i konsesjonsvilkårene ved eventuell reetablering av vindkraftverkene.

Arbeidet med å hjemle en kompensasjonsordning i energiloven må derfor settes i gang, og fornybarnæringen og kommunesektorens organisasjoner involveres i utformingen.

Det er viktig at vurderingen i RNB gir et tydelig veikart for den videre prosessen.

4. Viktige hensyn i oppfølgingen: Flere viktige hensyn må tas i oppfølgingen:

- For at en miljø- eller konsesjonsavgift i minst mulig grad skal bli et hinder for realisering av samfunnsøkonomisk gode prosjekter, bør den utformes slik at den i stor grad varierer med resultat eller inntekt.
- Ordningen må kun omfatte nye konsesjoner, men bør rulleres inn i konsesjonsvilkårene ved eventuell reetablering av vindkraftverk.
- Det må tas hensyn til sammenheng i skattesystemet, herunder totalt skattetrykk.
- Ordningen må hensynta kraftbransjens langsiktige konkurransevne, herunder kostnader som kommer til, og ikke virke unødig kostnadsdrivende for elektrifisering eller kraftforedlende industri.